

Wyrok z dnia 23 listopada 2006 r.

II UK 93/06

Przyczyny wyłączenia sędziego wymienionej w art. 48 § 1 pkt 5 k.p.c. nie stanowi uczestniczenie sędziego w postępowaniu przed sądem niższej instancji, jeżeli nie brał udziału w wydaniu zaskarżonego orzeczenia.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Zbigniew Hajn, Małgorzata Wrębiakowska-Marzec.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 23 listopada 2006 r. sprawy z odwołania Grażyny W. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w W. o rentę z tytułu niezdolności do pracy, na skutek skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 7 października 2005 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 7 października 2005 r. [...] Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił apelację wnioskodawczyni Grażyny W. od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Świdnicy, oddalającego jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w W. w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy, dzieląc ustalenia Sądu pierwszej instancji poczynione na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego, w tym dowodu z opinii biegłych lekarzy specjalistów endokrynologa i kardiologa, według których wnioskodawczyni, pobierająca rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy z powodu schorzeń kardiologicznych i endokrynologicznych, obecnie nie spełnia przesłanek dla przyznania renty określonych w art. 57 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.).

W skardze kasacyjnej od tego wyroku pełnomocnik wnioskodawczynie zarzucił naruszenie przepisów postępowania - art. 48 § 1 pkt 5 k.p.c., „poprzez wydanie zaskarżonego orzeczenia w składzie, w którym uczestniczyła sędzia wyłączona od udziału w rozprawie z mocy prawa, gdyż brała udział w wydawaniu zaskarżonego orzeczenia w instancji niższej co mogło mieć wpływ na wynik postępowania i skutkuje nieważnością postępowania”, art. 49 w związku z art. 281 k.p.c., „poprzez orzekanie na podstawie opinii biegłego, który podlegał wyłączeniu od udziału w sprawie, co mogło mieć wpływ na wynik postępowania”, naruszenie prawa materialnego - art. 12 ust. 3 w związku z art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, „poprzez ich niezastosowanie w sytuacji gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, iż powódka nadal jest niezdolna do pracy” i wniósł o „uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługuje na uwzględnienie. Przede wszystkim nie podzielając zarzutu nieważności postępowania, należy stwierdzić, że zgodnie z art. 50 k.p.c. wnioski o wyłączenie sędziego z przyczyn wskazanych w art. 49 k.p.c. należy zgłosić w sądzie, w którym sprawa się toczy, przed przystąpieniem do rozprawy. Po przystąpieniu do rozprawy strona powinna uprawdopodobnić nie tylko przyczyny wyłączenia lecz również, że „przyczyna wyłączenia dopiero później powstała lub stała jej się znana”. Oznacza to, że strona, która brała udział w rozprawie (rozprawach) wiedząc, że w składzie orzekającym uczestniczy sędzia, którego bezstronność mogła budzić jej wątpliwości z przyczyn wskazanych w art. 49 k.p.c., po zamknięciu rozprawy i wydaniu orzeczenia traci prawo złożenia wniosku o wyłączenie sędziego. Ustosunkowując się do argumentów przedstawionych w skardze kasacyjnej należy wskazać, że bezwzględne przyczyny wyłączenia sędziego wymienione enumeratywnie w art. 48 k.p.c. nie mogą być interpretowane rozszerzająco. Skoro zatem przyczyną taką jest tylko udział sędziego w wydaniu zaskarżonego orzeczenia w niższej instancji, to nie stanowi jej ani udział sędziego w wydaniu orzeczenia w wyższej instancji, ani też jego udział w postępowaniu przed sądem niższej instancji niezakończonym orzeczeniem. Wyłączenie sędziego z mocy ustawy (art. 48 § 1 pkt. 5 k.p.c.), odnosi się tylko do sędziego, który brał udział w wydawaniu orzeczenia i nie obejmuje sytu-

acji, w których sędzia brał udział tylko w części postępowania rozpoznawczego, w tym także w postępowaniu dowodowym. Sam fakt udziału sędziego w prowadzeniu postępowania dowodowego przed sądem niższej instancji nie oznacza też, że zachodzą przyczyny jego wyłączenia na podstawie art. 49 k.p.c. i nie stwarza domniemania, że pomiędzy sędzią a jedną ze stron lub jej przedstawicielem zachodzi stosunek osobisty tego rodzaju, że mógłby wywołać wątpliwości co do jego bezstronności. Powinność uprawdopodobnienia istnienia takiego stosunku spoczywa na stronie zgłaszającej wniosek o wyłączenie sędziego. Wskazane w skardze kasacyjnej naruszenie przepisów art. 48 i 49 k.p.c. nie mogło zatem prowadzić do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.), nie stanowiło także uchybienia procesowego uzasadniającego zarzut obrazy przepisów postępowania, które mogło wpłynąć na wynik sprawy.

Odnosząc się do drugiego z postawionych zarzutów - naruszenia art. 49 w związku z art. 281 k.p.c. „poprzez orzekanie na podstawie opinii biegłego, który podlegał wyłączeniu od udziału w sprawie, co mogło mieć wpływ na wynik postępowania”, należy przypomnieć, że według art. 281 k.p.c. do ukończenia czynności biegłego strona może żądać jego wyłączenia z przyczyn, z jakich można żądać wyłączenia sędziego. Złożenie wniosku po rozpoczęciu przez biegłego czynności zobowiązuje stronę do uprawdopodobnienia, że przyczyna wyłączenia powstała później lub że przedtem nie była znana. Z powołanego przepisu wynika, że wyłączenie biegłego po jego wyznaczeniu następuje jedynie na wniosek strony. W kontekście regulacji zawartej w art. 278 § 1 i 279 k.p.c. jest to uzasadnione. Skoro bowiem wezwanie biegłego w celu zasięgnięcia jego opinii następuje po wysłuchaniu wniosków stron, ewentualne prawne przeszkody do wyznaczenia konkretnej osoby w tej roli powinny być ujawnione na tym etapie postępowania. Przyjąć należy, że żądanie wyłączenia biegłego mogą uzasadniać zarówno przyczyny uzasadniające wyłączenie sędziego „z mocy samej ustawy” (art. 48 k.p.c.), jak i na wniosek strony (art. 49 k.p.c.). W rozpatrywanej sprawie nie zachodziła żadna z okoliczności uzasadniających wyłączenie biegłego lekarza kardiologa Ewy S. z mocy prawa. Wnioskodawczynie, wbrew twierdzeniom skargi kasacyjnej, nie żądała w piśmie z dnia 24 kwietnia 2003 r. [...] wyłączenia Ewy S. jako biegłej. Wskazane w skardze kasacyjnej orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lipca 2004 r., SK 19/02, (OTK-A 2004 nr 7, poz. 67) nie znajduje w tej sytuacji zastosowania. W tych warunkach, biorąc pod uwagę przebieg

postępowania przed Sądem, brak jakichkolwiek podstaw do stwierdzenia, że w ocenianej sprawie zachodzi nieważność postępowania.

Stosownie do art. 398¹³ § 1 i 2 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw i jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Oznacza to, że wiążące jest zwłaszcza, biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, ustalenie, że wnioskodawczyni zachowała zdolność do pracy. W tych warunkach nie spełniła ona przesłanki niezdolności do pracy, warunkującej przyznanie dochodzonego świadczenia określonej w art. 12 ust. 3 w związku z art. 13 ust. 3 i art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy, stosownie do art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

=====